Vantaan kouluvyöhyke-konsepti

23.10.2026

Vantaa

Laatinut WSP Finland Oy

Sisällysluettelo

Vantaan kouluvyöhykekonsepti s. 3

Mikä on kouluvyöhyke? s. 4

Kuka vaikuttaa lasten ja nuorten liikkumiseen? s. 5

Toimintamallin eri vaiheet s. 6

1. Koulun valinta ja hankkeen käynnistäminen s. 7
2. Koulun ympäristön olosuhdekartoitus ja kouluvyöhykkeen muodostaminen s. 9
3. Toimenpiteiden suunnittelu s. 11
4. Hankinta ja toteutus s. 13
5. Käyttöönotto ja näkyvyys s. 15

Vuorovaikutus ja seuranta s. 17

Suositukset konseptin jatkokehittämiseksi s. 21

Vantaan kouluvyöhykekonsepti

Vantaan kaupungin tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta ja rauhoittaa liikennettä koulujen ympäristössä edistääkseen lasten turvallista ja aktiivista koulumatkaliikkumista. Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen koulumatkoilla lisää oppilaiden päivittäistä liikkumista ja tukee aktiivista koulupäivää. Samalla tavoitteena on vähentää autoliikennettä koulujen läheisyydessä, järjestää saattoliikenne turvallisesti sekä varmistaa oppilaille turvalliset reitit ja viihtyisä kouluympäristö.

Koulujen lähiympäristöjen turvallisuuden parantamiseksi Vantaalla on kehitetty **toimintamalli**, kouluvyöhykekonsepti, jonka avulla tunnistetaan liikenneympäristön ongelmakohdat ja toteutetaan tarvittavat kehittämistoimenpiteet. Kouluvyöhykekonseptiin yhdistyy osallistaminen ja viestintä sekä kasvatukseen ja aktiiviseen arkeen kannustava toiminta.

Kouluvyöhykekonsepti perustuu eri toimialojen väliseen yhteistyöhön sekä tiiviiseen vuorovaikutukseen kouluyhteisön, huoltajien, asukkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on vakiinnuttaa kouluvyöhykekonsepti osaksi Vantaan kaupungin toimintaa.

Edellytykset toimintamallin vakiinnuttamiseen

Selkeä vastuunjako kaupungin sisällä

- Nimetään keskeiset asiantuntijat koulukohtaisesti vähintään liikennesuunnittelusta, kadunsuunnittelusta, viheraluesuunnittelusta, kunnossapidosta, rakentamisesta, toimitilajohtamisesta ja viestinnästä.
- Nimetään vastuuhenkilö tai koordinaattori, jonka työajasta on varattu riittävä osuus työn johtamiseen ja koordinointiin. Vastuuhenkilö toimii ensisijaisena yhteyshenkilönä.
- Määritetään toimijoiden vastuut selkeästi.

Toimintamallin virallistaminen

- Toimintamalli tunnistetaan osaksi kaupungin toimintamalleja.
- Toimintamalli esitellään tarvittaville tahoille.
- Toteutukselle varataan vuosittainen määräraha, jotta toimintaa voidaan jatkaa suunnitelmallisesti.
- Tavoitteena vähintään yhden koulukohteen suunnittelu ja toteutus vuosittain. Toimintamallia voidaan hyödyntää myös koulun pihasaneerausten suunnittelussa.

Mikä on kouluvyöhyke?

Koulun ympäristön liikenneratkaisut luovat edellytykset turvalliselle saapumiselle kouluun. Usein koulun alkamisaikaan liikenne koetaan kaoottiseksi ja turvattomaksi koulun lähiympäristössä, koska monet oppilaat, huoltajat ja henkilökunta saapuvat koulun alueelle samaan aikaan. Turvattomuutta lisää usein myös huoltajien saattoliikenne.

Kouluvyöhyke on koulun lähiympäristöön määriteltävä alue, jonka on tarkoitus sisältää koulun tontin lisäksi koulun läheisyydessä olevia alueita. Kouluvyöhykkeen määrittäminen koulun ympärille on keino lähteä tarkastelemaan tarkempia toimenpiteitä koulun ympäristön turvallisuuden parantamiseksi. Kouluvyöhyke ohjaa tarkastelemaan asiaa kokonaisvaltaisesti yksittäisten toimenpiteiden sijaan. Kouluvyöhyke määritetään koulukohtaisesti ympäröivän kaupunkirakenteen ja paikallisten olosuhteiden perusteella.

Kouluvyöhykkeellä toteutettavilla toimenpiteillä pyritään vähentämään ja rauhoittamaan autoliikennettä sekä parantamaan kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita koulun lähiympäristössä. Kokonaisvaltainen tarkastelu edellyttää samalla useiden eri suunnittelualojen ja tahojen yhteistyötä. Koska toimenpiteillä on vaikutusta myös alueen muuhun liikkumiseen, toimenpiteiden määrittäminen edellyttää laajaa osallistamista ja viestintää.

Kuvitteellinen esimerkki kouluvyöhykkeestä

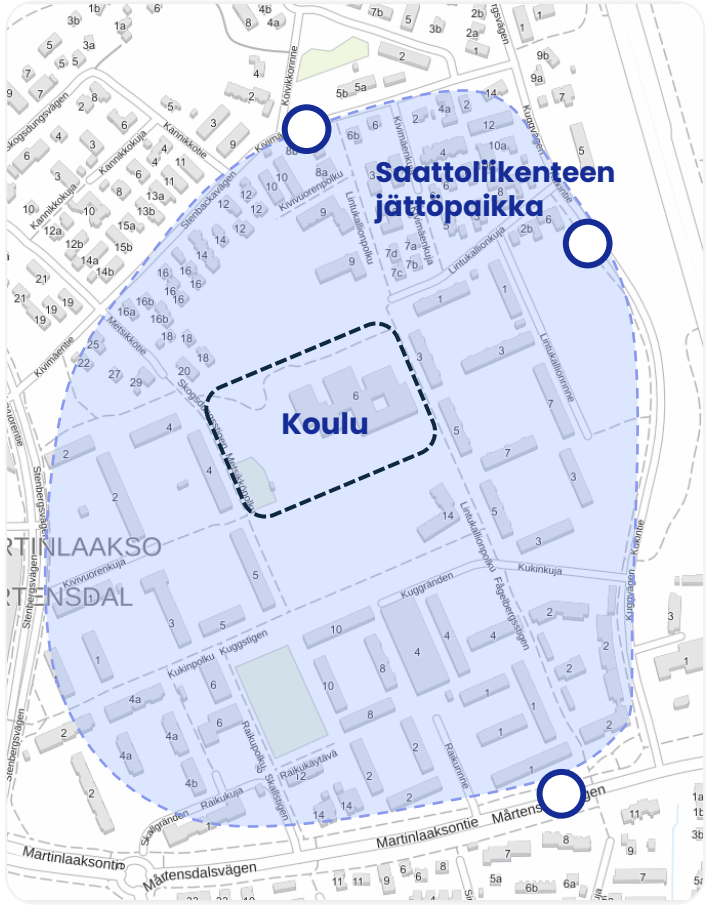

Yksi keskeinen toimenpide kouluvyöhykkeen rauhoittamiseksi autoliikenteeltä on **saattoliikenteen rajoittaminen** koulun läheisyydessä ja saattoliikenteen jättöpaikkojen sijoittaminen etäämmäksi koulusta.

Saattoliikenne voidaan ohjata etäämmälle koulusta viestinnällisin keinoin. Usein asia edellyttää myös muita toimenpiteitä, kuten autoliikenteeltä rajoitettuja katuja, katujen katkaisua läpiajolta tai katujen yksisuuntaistamista.

Kuka vaikuttaa lasten ja nuorten liikkumiseen?

Koululainen kulkee vuoden aikana noin 400 matkaa kodin ja koulun välillä. Koulumatkan kulkutavalla onkin keskeinen merkitys lapsen aktiivisuuteen. Siksi sillä on väliä, kuljetaanko kouluun aktiivisesti kävellen, pyörällä tai potkulaudalla vai auton kyydissä istuen.

Kouluikäisille lapsille ja nuorille suositellaan monipuolista, reipasta ja rasittavaa liikkumista vähintään 60 minuuttia päivässä yksilölle sopivalla tavalla. Lasten tarvitsemasta päivittäisestä reippaasta liikunnasta noin 50 % on mahdollista saavuttaa koulumatkalla.

Tutkimustulokset osoittavat, että reippaan liikunnan määrä, hyvä fyysinen kunto ja hyvät motoriset taidot ovat yhteydessä lasten ja nuorten hyvään koulumenestykseen. Lasten ja nuorten liikkuminen on kuitenkin vähentynyt vuosittain! Tavoista tulee helposti päivästä toiseen toistuva rutiini. Siksi aika ajoin on hyvä pysähtyä pohtimaan syitä koululaisten liikkumisvalintoihin.

Huoltajat ja koulun henkilökunta ovat avainasemassa vahvistamassa lasten ja nuorten aktiivista liikkumista osana muuta liikennettä.

TURVALLINEN KOULUMATKA

Koulu luo puitteet koulun ympärillä olevalle liikenteelle ja **kaupunki** vastaa kaupunkiympäristön suunnittelusta niin, että liikkuminen on turvallista. Koulu käy vuoropuhelua kaupungin sisällä liikenneolosuhteiden muuttamisesta.

Koulu viestii vanhemmille saatto-liikenteestä ja koulun suosituksesta aktiiviseen koulumatkaliikkumiseen.

AKTIIVINEN KOULUMATKA

Huoltajat opettavat lapsiaan liikkumaan turvallisesti osana muuta liikennettä ja päättävät, voivatko heidän lapsensa pyöräillä tai kävellä itsenäisesti kouluun vai kulkevatko he yhdessä huoltajan kanssa tai yhdessä kavereiden tai sisarusten kanssa.

LIIKE JA OPPIMINEN KOULUISSA

Koulut voivat integroida liikkumiskasvatusta opetukseen, välitunneille ja koulupäivän aikaiseen siirtymiseen tai retkille. Opettajat opettavat lapsille tietoja ja taitoja, jotta he saavat lisää kokemusta liikkumisesta osana muuta liikennettä.

VAPAA-AJAN MERKITYS

Huoltaja ja lapset voivat tutustua kaupunkiin yhdessä vapaa-ajalla, joko pyöräillen tai kävellen. Tämä kehittää lasten liikennetaitoja ja kohottaa samalla kuntoa! Huoltajat voivat itse omalla toiminnallaan osoittaa huomaavaisuutta muita lapsia ja tienkäyttäjiä kohtaan, erityisesti ruuhka-aikoina.

Toimintamallin eri vaiheet

Tavoitteena on, että kouluvyöhykkeen muodostaminen kohdekoulussa etenee käynnistämisestä toteutukseen noin vuoden kuluessa. Alla on esitetty hankkeen työvaiheet ja niiden arvioitu aikataulu. Työvaiheiden sisältö on kerrottu tarkemmin seuraavilla sivuilla.

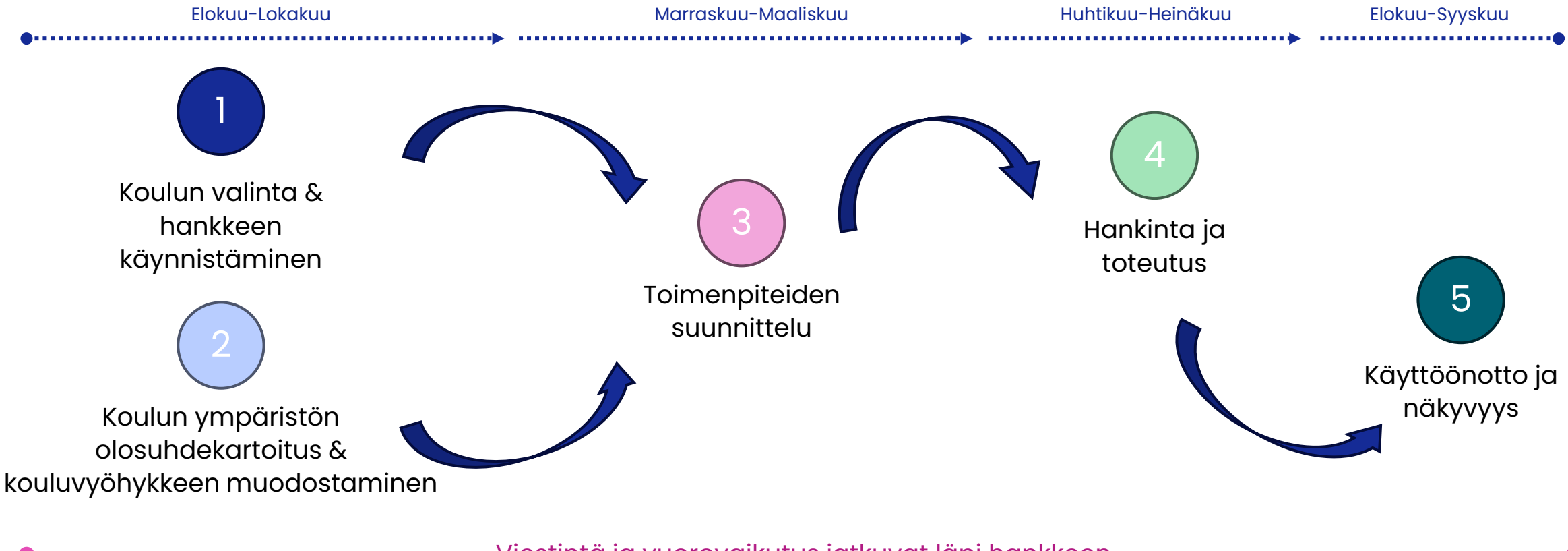

1

Koulun valinta ja hankkeen käynnistäminen

Vantaa

Koulun valinta ja hankkeen käynnistäminen

Miten kohdekoulu valitaan?

Kohdekoulujen valinta käynnistetään esittelemällä kouluvyöhykekonseptia rehtoreille esimerkiksi asiantuntija-aamussa. Kiinnostuneet rehtorit voivat tämän jälkeen ehdottaa omaa kouluaan kohdekouluksi.

Lisäksi toteutetaan alkukartoitus 5–10 koulun ympäristössä. Kartoituksen perusteella laaditaan lista potentiaalisista kohdekouluista, minkä jälkeen koulujen rehtoreihin otetaan yhteyttä ja selvitetään heidän kiinnostuksensa osallistua.

Ennen osallistumispäätöstä rehtoreille kerrotaan selkeästi hankkeen tavoitteet, sisältö sekä se, mitä osallistuminen edellyttää koululta ja rehtorilta. Näin varmistetaan, että mukaan valikoituvat koulut ovat motivoituneita ja sitoutuneita hankkeen toteuttamiseen.

Mitä osallistuminen edellyttää koululta ja rehtorilta?

Rehtorin rooli on toimia koulun yhteyshenkilönä sekä tukea toimenpiteiden toteutusta koulun arjessa.

Rehtorin tehtäviä ovat:

- Yhteydenpito hankkeen ydinryhmään (sähköposti)
- Osallistuminen ydinryhmän kokouksiin (noin 4–5 kpl) sekä yhteen maastokäyntiin.
- Hankkeeseen liittyvien tiedotteiden välittäminen oppilaille, huoltajille, henkilökunnalle ja koulukuljetusten palveluntuottajille.
- Mahdollisen avajaistilaisuuden sovittaminen osaksi koulun toimintaa ja lukuvuoden ohjelmaa.
- Koulun tilojen varaaminen hankkeen tilaisuuksia varten, kuten työpajoihin tai yleisötilaisuuksiin.

Osallistuvien tahojen tunnistaminen ja kokoaminen

Työn käynnistyessä muodostetaan ydinryhmä, joka vastaa toimenpiteiden suunnittelusta, koordinoinnista ja päätöksenteosta. **Ydinryhmään kuuluvat:**

- Kouluvyöhykekonseptin vastuuhenkilö tai koordinaattori
- Koulun rehtori tai muu yhteyshenkilö
- Liikennesuunnittelun edustaja
- Kunnossapidon edustaja
- Rakentamisen edustaja
- Toimitilajohtamisen edustaja
- Viestinnän edustaja

Työhön kytketään **muita asiantuntijoita**, joiden osaamista tarvitaan hankkeen eri vaiheissa. Asiantuntijoita ovat ainakin:

- Kadunsuunnittelun ja viheraluesuunnittelun edustajat
- Liikuntapalveluiden edustaja

2

Koulun ympäristön olosuhdekartoitus ja kouluvyöhykkeen muodostaminen

Vantaa

Koulun ympäristön olosuhdekartoitus ja kouluvyöhykkeen muodostaminen

Aluksi koulun lähiympäristön nykytilanne kartoitetaan. Tavoitteena on tunnistaa koulumatkojen liikenneturvallisuuden ja kävelyn ja pyöräilyn sujuvuuden kannalta keskeiset ongelmakohdat sekä ymmärtää koulun toimintaympäristön erityispiirteet.

Menetelmät:

- Maastokäynti koulun ympäristössä
- Liikenteen seuranta ja havainnointi (kuvattu tarkemmin sivulla 20)
- Haastattelut ja keskustelut keskeisten toimijoiden kanssa, kuten:
    - koulun rehtori
    - oppilaat
    - koulun muu henkilökunta
    - alueen asukkaat
    - huolto

Kartoituksen perusteella muodostetaan kokonaiskuva koulun ympäristön nykyisistä haasteista ja kehittämistarpeista sekä tunnistetaan liikennejärjestelyihin liittyvät prioriteetit jatkosuunnittelua varten.

Kartoituksessa tarkastellaan erityisesti seuraavia teemoja:

- Oppilaiden keskeiset tulosuunnat sekä kävely- ja pyöräilyreitit kouluun.
- Oppilaiden ja henkilökunnan käyttämät sisäänkäynnit.
- Kävelyn ja pyöräilyn nykyiset vaaranpaikat ja muut liikenneturvallisuuteen liittyvät haasteet.
- Alueet, joilla autoliikennettä tulisi rajoittaa tai joilla sitä ei tulisi olla lainkaan.
- Polkupyörien ja autojen pysäköinnin sijainti, määrä ja toimivuus.
- Saattoliikenteen nykyiset järjestelyt sekä mahdollisuudet sijoittaa turvallinen saattopaikka riittävän etäälle koulusta.
- Huoltoliikenteen, koulun keittiön tavaratoimitusten ja koulukuljetustaksien jättö- ja noutopaikkojen toimivuus sekä niiden yhteensovittaminen muun liikenteen kanssa.
- Talvihoidon tarpeet (mm. aurausreitit, lumenkasauspaikat)

3

Toimenpiteiden suunnittelu

Vantaa

Toimenpiteiden suunnittelu

Koulujen liikenneympäristöt ja lähtökohdat ovat erilaisia. Jokaisen koulun liikenneympäristön rauhoittamisen toimenpiteet suunnitellaan koulukohtaisesti. Silti suunnittelun periaatteet ja käytetyt keinot voivat olla samanlaisia. Suunnitteluprosessi sisältää ainakin alla kuvatut vaiheet.

- **Alustava suunnittelu ja osallistaminen:**
  - **Alustava suunnittelu.** Alustavan liikennesuunnitelman laatiminen olosuhdekartoituksen perusteella sisältäen kaikki tarvittavat toimenpiteet.
  - **Alustavan suunnitelman kommentointi.** Alustavan liikennesuunnitelman kommentointikierros sekä keskustelut keskeisten toimijoiden kanssa kuten kadunsuunnittelu, viheraluesuunnittelu, kunnossapito, toimitilajohtaminen sekä koulun toiminnot kuten koulun huolto ja keittiön tavaratoimitukset.
  - **Vuorovaikutus ja osallistaminen.** Vuorovaikutustilaisuuden järjestäminen asukkaille, jos liikennejärjestelyt vaikuttavat alueen asukkaiden liikkumiseen tai ympäristön viihtyisyyteen. Alustavan suunnitelman esittely ja jatkokehitysideoiden pyytäminen oppilailta.
- **Suunnitelmien tarkentaminen ja toteutuksen valmistelu:**
  - **Suunnitelmien tarkentaminen.** Liikennesuunnitelman tarkentaminen saadun palautteen perusteella ja toimenpiteiden kustannusarvion laatiminen.
  - Liikenteenohjaussuunnitelman laatiminen liikennesuunnitelman pohjalta.
  - **Toteutuksen valmistelu.** Hankintojen kuten liikennemerkkien, pollareiden ja puomien valmistelu sekä mahdollisten kilpailutusten toteuttaminen (esimerkiksi katumaalaukset).
  - Reitti- ja toimenpidekarttojen laatiminen tiedotteisiin.

Keskeisiä toimenpiteitä koulun ympäristön liikenteen rauhoittamiseen:

- ✓ Saattoliikenteen turvalliset järjestelyt
- ✓ Autoliikenteen ajoyhteyksien muutokset kuten autoliikenteeltä rauhoitetut kadut tai alueet, läpiajon estäminen ja katujen yksisuuntaistaminen koulujen läheisyydessä
- ✓ Pihakadut ja pyöräkadut yhdistettynä pistemäisiin liikennettä rauhoittaviin toimenpiteisiin
- ✓ Henkilökunnan ajoyhteyksien muutokset ja pysäköinnin tarkastelu
- ✓ Koulun huoltoliikenteen reittien rajaaminen ja tavaratoimitusten rajoittaminen ajallisesti

Koulukohtainen suunnittelu:

Yksi toimenpide ei todennäköisesti vielä tarjoa riittävää ratkaisua, vaan toimenpiteet ovat toisiaan täydentäviä. Sama ratkaisu ei myöskään sovi kaikkiin kohteisiin, vaan ratkaisut on suunniteltava koulukohtaisesti.

4

Hankinta ja toteutus

Vantaa

Hankinta ja toteutus

Materiaalien ja toimenpiteiden hankinta:

Materiaalien ja toimenpiteiden hankintaan ja toteutukseen liittyvät työvaiheet ja vastuut vaihtelevat kohteittain.

Vastuunjakoon vaikuttavat esimerkiksi:

- toteutetaanko toimenpiteet erillisenä hankkeena vai osana laajempaa kokonaisuutta, kuten koulunpihan perusparannusta tai katusaneerausta
- kuuluuko alueen kunnossapito urakoitsijalle vai kaupungin omalle kunnossapidolle
- sijoittuvatko toimenpiteet tontille vai katualueelle
- toteutetaanko kohteeseen kevyitä vai rakentamista vaativia toimenpiteitä.

Pääsääntöisesti kevyet liikenteenohjauksen toimenpiteet, kuten liikennemerkkien muutokset ja ajoesteiden asennukset, toteutetaan kunnossapidon toimesta.

Rakentamista edellyttävät toimenpiteet, kuten korotetut suojatiet tai muut rakenteelliset muutokset, toteutetaan kaupungin rakentamisen toimesta tai ne tilataan erillisenä urakkana ulkopuoliselta toteuttajalta.

Toimenpiteiden toteutus ja laadunvalvonta:

- Toimenpiteet toteutetaan ensisijaisesti kesälomakauden aikana siten, että uudet liikennejärjestelyt ovat valmiina ennen syyslukukauden alkua.
- Ennen käyttöönottoa järjestetään yhteinen loppukatselmus, johon osallistuvat esimerkiksi liikennesuunnittelija, töiden tilaaja ja urakoitsijan edustaja.
- Loppukatselmuksessa havaitut puutteet korjataan ennen koulun alkamista ja liikennejärjestelyjen käyttöönottoa.

Pilottikohteessa, Koivukylän koululla, hankintaan sisältyivät:

- Materiaalien hankinta valmistajilta ja tavarantoimittajilta (esim. pollarit, puomit, liikennemerkit)
- Toteutusaikataulun laadinta ja työvaiheiden yhteensovittaminen
- Urakkasopimukseen sisältyvien toimenpiteiden tilaaminen alueurakoitsijalta, asfalttitöiden tilaaminen asfalttiurakoitsijalta ja tiemerkintöjen tilaaminen tiemerkintäurakoitsijalta
- Erikseen kilpailutetun katumaalauksen tilaaminen kilpailutuksen voittaneelta taholta.

Hankkeelle nimetty kaupungin kunnossapidon vastuuhenkilö vastasi töiden tilaamisesta, aikataulutuksesta ja urakoitsijoiden välisestä koordinoinnista.

5

Käyttöönotto ja näkyvyys

Vantaa

Käyttöönotto ja näkyvyys

Kun liikennejärjestelyjen muutostyöt ovat valmistuneet, tehdään uudet ratkaisut näkyviksi ja tutuiksi erityisesti oppilaille, henkilökunnalle ja huoltajille. Pelkät infrastruktuurin toimenpiteet eivät riitä muutosten saavuttamiseen, vaan niiden rinnalle tarvitaan kannustamista. Käyttöönoton yhteydessä on tärkeä viestitä muutosten tavoitteista sekä kannustaa turvallisiin ja kestäviin liikkumistapoihin.

Käyttöönoton viestintä ja osallistavat toimenpiteet suunnitellaan koulukohtaisesti yhteistyössä koulun rehtorin kanssa. Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi uusien liikennejärjestelyjen avajaistapahtuma koululla tai oppilaille suunnattu liikkumiskampanja. Kampanjointiin voidaan yhdistää jo olemassa olevia toimintamalleja, kuten Liikkuvan koulun tai kaupungin liikuntapalveluiden toimintaa.

Osallistavia toimenpiteitä suunnitellessa otetaan huomioon seuraavat tekijät:

- käytettävissä olevat henkilöstöresurssit, vanhempainyhdistyksen osallistuminen, kouluajan hyödyntäminen ja budjetti
- koulun olemassa olevat tapahtumat, kuten kodin ja koulun yhteistyöpäivät
- koululla jo käytössä olevat kampanjat ja toimintamallit sekä Liikkuvan koulun valmiit toimintamallit
- käyttöönoton toimenpiteiden yhteensovittaminen koulun toiminnan ja lukuvuoden aikataulujen kanssa.

Esimerkkejä käyttöönottoon liittyvistä toimenpiteistä:

Liikkumiskampanja

Uusien liikennejärjestelyjen valmistuttua oppilaita kannustetaan kulkemaan kouluun kävellen ja pyörällä. Tavoitteena on tehdä uusista järjestelyistä tunnettuja, tukea niiden käyttöönottoa sekä vahvistaa turvallisia ja kestäviä liikkumistottumuksia.

Jos koulussa toteutetaan jo liikkumiseen liittyviä kampanjoita, kannattaa uusien liikennejärjestelyjen käyttöönotto kytkeä osaksi niitä. Näin voidaan hyödyntää valmiita toimintamalleja.

Kampanja voi sisältää esimerkiksi luokkien välisiä haasteita, tutustumista uusiin kulkureitteihin, oppilaille ja huoltajille suunnattua viestintää sekä uusien liikennejärjestelyjen esittelyä koulun tapahtumien yhteydessä. Kampanjan sisältö suunnitellaan koulun tarpeiden ja käytettävissä olevien resurssien mukaisesti.

Uusien liikennejärjestelyjen avajaiset

Uusien liikennejärjestelyjen käyttöönottoa kannattaa juhlistaa yhdessä oppilaiden kanssa. Tapahtuma tekee muutokset näkyviksi, auttaa tutustumaan uusiin järjestelyihin ja vahvistaa niiden omaksumista osaksi arkea.

Jos koululla järjestetään koulun ja kodin yhteistyöpäivä, liikennejärjestelyjen avajaiset voidaan toteuttaa sen yhteydessä. Myös vanhempainyhdistykset ovat mukana tapahtumassa.

Avajaisten järjestely sisältää seuraavat tehtävät:

- Avajaisten ohjelman suunnittelu
- Yhteistyötahojen kontaktointi
- Tapahtumamateriaalien valmistelu
- Tiedottaminen opettajille, oppilaille ja huoltajille
- Tarvikkeiden sekä mahdollisten palkintojen / tarjottavien hankinta

Vuorovaikutus ja seuranta

Viestintä ja vuorovaikutus jatkuvat läpi hankkeen

Vantaa

Ulkoinen viestintä ja vuorovaikutus

Hankkeen aikana tiedotetaan ja osallistetaan kouluyhteisöä, huoltajia ja alueen asukkaita vähintään keskeisten työvaiheiden yhteydessä:

Helmikuu-Maaliskuu | Huhtikuu | Toukokuu | Kesäkuu | Elokuun alku

Tiedote 1.

Hankkeen käynnistyminen & osallistumis-mahdollisuudet

Kerrotaan hankkeen käynnistymisestä, tavoitteista sekä tulevasta yleisötilaisuudesta, työpajasta tai muusta osallistumis-mahdollisuudesta.

Yleisötilaisuus koululla tai muu osallistumis-mahdollisuus

Suunnitelma-luonnoksen esittely oppilaille

Tiedote 2.

Uudet liikennejärjestelyt

Kerrotaan tulevista liikennejärjestelyjen muutoksista, niiden aikataulusta ja vaikutuksista alueella liikkumiseen.

Tiedotuksen tueksi laaditaan reittikartat, jotka havainnollistavat liikkumisjärjestelyjä muutosten valmistuttua.

Tiedote 3.

Rakennustöiden käynnistyminen

Kerrotaan, milloin työt käynnistyvät, miten ne vaikuttavat alueella liikkumiseen ja milloin uudet liikennejärjestelyt otetaan käyttöön.

Tiedote 4.

Uusien liikennejärjestelyjen valmistuminen

Kerrotaan uusien liikennejärjestelyjen valmistumisesta sekä muistutetaan, kuinka alueella muutosten jälkeen liikutaan.

Kerrotaan, miten järjestelyiden toimivuutta seurataan ja arvioidaan.

Viestinnän osalta määritetään toimijoiden vastuut kunkin kehittämishankkeen käynnistyessä. Tehtäviä ovat ainakin:

- Tiedotteiden sisällön kirjoittaminen
- Viestinnässä hyödynnettävien havainnollistavien karttojen laatiminen
- Tiedotteiden lähettäminen
- Hankesivun ja sosiaalisen median kanavien päivittäminen
- Vuorovaikutustilaisuuksien järjestäminen ja esittelyaineistojen laatiminen

Tiedotteiden kohderyhmät, kanavat ja ajankohdat

Tiedote 1.

Hankkeen käynnistyminen & yleisötilaisuus

Kohderyhmät ja kanavat:

- Alueen asukkaat:
  - ✓ Hankesivun päivitys
  - ✓ Uutisnosto verkkosivuilla
  - ✓ Kaupungin somekanavat
  - ✓ Asukasyhdistysten puheenjohtajat ja asuinalueen Facebook-ryhmät
- Oppilaat & huoltajat (Wilma ja vanhempainillat, jos niitä on)
- Jos koulun yhteydessä on päiväkoti: päiväkodin johtajan välityksellä sähköposti huoltajille ja tuloste päiväkodin eteiseen.

Tiedotuksen ajankohta:

- Alustava liikennesuunnitelma-luonnos on valmistunut.
- Vuorovaikutustilaisuuden ajankohta on päätetty. Tilaisuudesta tiedotetaan noin kuukautta ennen sen järjestämistä.
- Arvioitu ajankohta: helmikuu–maaliskuu.

Tiedote 2.

Uudet liikennejärjestelyt

Kohderyhmät ja kanavat:

- Alueen asukkaat:
  - ✓ Hankesivun päivitys
  - ✓ Asukasyhdistysten puheenjohtajat ja asuinalueen Facebook-ryhmät
- Oppilaat & huoltajat (Wilma ja vanhempainillat, jos niitä on)
- Jos koulun yhteydessä on päiväkoti: päiväkodin johtajan välityksellä sähköposti huoltajille ja tuloste päiväkodin eteiseen.
- Huolto (Vantin kautta)
- Koulun iltakäyttö (liikunnan palvelualueen toimistosihteerin kautta)
- Koulukuljetustaksit (rehtorin kautta)

Tiedotuksen ajankohta:

- Liikennesuunnitelma on päivitetty saadun palautteen perusteella ja lopulliset toimenpiteet on päätetty. Toteutukseen etenevistä liikennejärjestelyistä tiedotetaan ennen muutostöiden aloittamista.
- Arvioitu ajankohta: toukokuun alku.

Tiedote 3.

Rakennustöiden käynnistyminen

Kohderyhmät ja kanavat:

- Alueen asukkaat:
  - ✓ Hankesivun päivitys
  - ✓ Uutisnosto verkkosivuilla
  - ✓ Asukasyhdistysten puheenjohtajat ja asuinalueen Facebook-ryhmät

Tiedotuksen ajankohta:

- Toteutussuunnitelma on valmis ja tarvittavat työt on tilattu.
- Työmaiden aikataulu ja liikennejärjestelyjen muutosten toteutusajankohta ovat varmistuneet.
- Arvioitu ajankohta: kesäkuun alku.

Tiedote 4.

Uusien liikennejärjestelyjen valmistuminen

Kohderyhmät ja kanavat:

- Alueen asukkaat:
  - ✓ Hankesivun päivitys
- Huolto (muistutusviesti, Vantin kautta)
- Koulun iltakäyttö (muistutusviesti, liikunnan palvelualueen toimistosihteerin kautta)

Tiedotuksen ajankohta:

- Työt ovat valmistuneet ja uudet liikennejärjestelyt otettu käyttöön.
- Arvioitu ajankohta: elokuun alku.

Liikenteen seuranta ennen ja jälkeen muutosten

Ennen liikennejärjestelyjen suunnittelua ja toteutusta

ennen

Ennen liikennejärjestelyjen suunnittelua ja toteutusta kerätään lähtötietoja koulun lähiympäristön liikenteestä. Tiedonkeruu voidaan toteuttaa samalla, kun hankkeen alussa tehdään koulun ympäristön olosuhdekartoitus.

- **Laskenta:** Seurannassa tarkastellaan ja lasketaan erityisesti läpiajavan autoliikenteen määrää, kouluun autolla saatettavien oppilaiden määrää sekä pysäköityjen polkupyörien määrää.
- **Havainnointi:** Määrällisten tietojen lisäksi on tärkeää havainnoida liikennekäyttäytymistä koulun ympäristössä. Tällä pystytään arvioimaan koettua liikenneturvallisuutta. Tarkastelussa kiinnitetään huomiota esimerkiksi siihen, esiintyykö alueella liikennesääntöjen vastaista toimintaa, kuten jalkakäytävillä ajamista, luvattomille alueille pysäköintiä tai muuta toistuvaa turvatonta liikennekäyttäytymistä. Samalla seurataan oppilaiden käyttämiä kävely- ja pyöräilyreittejä sekä sitä, miten koulun ympäristön liikennejärjestelyt ohjaavat liikkumista.

Muistilista seurattavista asioista:

- Autojen määrä ja autolla kouluun saatettavien määrä
- Pysäköityjen polkupyörien määrä
- Miten liikenne toimii? Miltä ajonopeudet ja tilannenopeudet vaikuttavat?
- Pysähtyvätkö autoilijat ennen suojatietä? Ajetaanko tai pysäköidäänkö jalankulun alueilla?
- Tapahtuuko muuta turvatonta liikennekäyttäytymistä?

Liikennejärjestelyjen toteutuksen jälkeen

jälkeen

Liikennejärjestelyjen valmistuttua samat laskennat ja havainnoinnit tehdään uudelleen. Näin voidaan arvioida muutosten vaikutuksia liikennemääriin, kulkutapoihin ja liikennekäyttäytymiseen suhteessa lähtötilanteeseen.

Uusien liikennejärjestelyjen toimivuutta seurataan toteutuksen jälkeen. Seurannassa hyödynnetään esimerkiksi rehtorilta, kouluyhteisöltä ja alueen asukkailta saatavaa palautetta. Käyttäjäkokemusten keräämiseksi voidaan toteuttaa seurantakysely muutaman kuukauden kuluttua liikennejärjestelyjen valmistumisesta. Tällöin alueen asukkaille ja muille käyttäjille on ehtinyt kertyä kokemuksia alueella liikkumisesta sekä havaintoja liikennetilanteen muutoksista ja uusien järjestelyjen toimivuudesta.

Lisäksi ratkaisujen toimivuutta arvioidaan vähintään ensimmäisen talvikauden jälkeen, jotta voidaan varmistaa niiden toimivuus myös kunnossapidon ja talviolosuhteiden näkökulmasta.

Mikäli järjestelyjen havaitaan siirtävän ongelmia toiseen paikkaan tai aiheuttavan uusia haasteita, arvioidaan tilanne tapauskohtaisesti ja selvitetään tarvittavat jatkotoimenpiteet.

Suositukset konseptin jatkokehittämiseksi

Vantaa

Suositukset konseptin jatkokehittämiseksi

Asukas- ja sidosryhmävuorovaikutuksen vahvistaminen

- Suunnittelun aikana käydään vuoropuhelua alueen asukkaiden ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa esimerkiksi yleisötilaisuuksien, työpajojen tai muiden osallistamismenetelmien avulla.
- Vuorovaikutuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä hankkeen tavoitteista, hyödyntää paikallistuntemusta sekä tunnistaa ja ratkaista koulun ympäristön liikenneongelmia yhdessä alueen toimijoiden kanssa.

Oppilaiden osallistaminen

- Tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia osallistua kouluympäristön kehittämiseen ja uusien ratkaisujen ideointiin.
- Oppilaita osallistaminen voidaan toteuttaa myös ympäristön viihtyisyyden parantamisena esimerkiksi katumaalausten, ajoesteiden koristelun tai muiden yhteisöllisten toteutusten kautta.

Materiaalien ja kalusteiden hallinta

- Kouluvyöhykekohteiden toteutusta tukisi yhtenäinen toimintatapa liikennejärjestelyissä käytettävien materiaalien ja kalusteiden hallintaan.
- Tällä hetkellä esimerkiksi kivien, istutuslaatikoiden sekä muiden ajoesteiden ja välineiden sijainnista, määrästä ja saatavuudesta ei ole koottua tietoa tai nimettyä vastuutahoa.
- Selkeämpi hallintamalli helpottaisi olemassa olevien materiaalien hyödyntämistä kouluvyöhykekohteissa, edistäisi resurssien tehokasta käyttöä ja vähentäisi uusien hankintojen tarvetta.

Yhteinen toimintakulttuuri koulumatkaliikkumiseen

- Kaupunki edistää yhteistä toimintakulttuuria, jossa avoimesti kannustetaan oppilaita aktiivisiin koulumatkoihin eli kulkemaan koulumatkoja omin lihasvoimin kävellen tai pyöräillen.
- Toimintakulttuuria jalkautetaan kouluihin rehtorien kautta. Samalla varmistetaan, että koulukohtaiset käytännöt tukevat tavoitetta.
- Yhteistä toimintakulttuuria vahvistetaan koulun ja kodin välisessä viestinnässä.
- Yhteinen viesti nostetaan näkyvästi esiin osana kouluvyöhykkeen toimenpiteiden toteuttamiseen liittyvää viestintää.

Muita mahdollisia kehitystoimia

- Toimintamallin vakioitu toteutusprosessi ja aikataulumalli, jotta toimintatapa säilyy yhtenäisenä myös vastuuhenkilöiden vaihtuessa.
- Valmiit pohjat tiedotteille, kyselyille ja työpajoille.
- Valmiit pohjat koulujen ympäristöjen olosuhdekartoitusten ja liikenteen seurannan laadintaan.
- Toimenpiteiden vaikutusten seuranta yhtenäisillä mittareilla eri koulukohteissa.
- Hyvien käytäntöjen ja kokemusten kokoaminen myöhempiä kohteita varten mukaan lukien havainnot talvihoidon ja kunnossapidon kannalta haastavista tai kustannuksiltaan kalliiksi osoittautuneista ratkaisuista.
- Toimintamallin lähtökohtien hyödyntäminen uusien kohteiden suunnittelussa.

Vantaa